

Sygn. akt III U 951/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym :

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Maziarczyk - Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2013 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania L. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 15 maja 2013 r., **znak:** (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. do uwzględnienia przy wyliczaniu emerytury wnioskodawczynie L. K. zwiększenia z tytułu opłacania składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Rolników za okres od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczynie kwotę 60 zł (słownie złotych: sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 951/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 23 września 2012 r.

Decyzją z dnia 15 maja 2013 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczynie L. K. prawo do emerytury, jednocześnie nie uwzględniając do jej wyliczenia zwiększenia z tytułu opłacania składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Rolników za okres 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r.

W podstawie prawnej swego rozstrzygnięcia organ rentowy powołał ogólnie przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst Dz. U. z 2009 r.,

nr 153, poz. 1227), a w uzasadnieniu decyzji podał, iż brak jest dokumentów potwierdzających opłacanie składki na FUSR.

W odwołaniu z dnia 9 czerwca 2013 r. wnioskodawczyni L. K. zakwestionowała powyższą decyzję zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę i uwzględnienie do wysokości emerytury okresu opłacania składek na FUSR od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r.

Wnioskodawczyni zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 56 ust. 1, 3, 4 w zw. z art. 53 ust. 1 w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyjęcie, że przy ustalaniu wysokości emerytury nie można wliczyć okresów opłacania składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Rolników za okres 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r., z uwagi na brak dokumentów potwierdzających opłacanie składki na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników, podczas gdy w rzeczywistości w związku z faktem, że wnioskodawczyni posiada gospodarstwo rolne, podlegała wszelkim związanym z tym uprawnieniom i obowiązkom, a jednym z nich był obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników wraz z podatkiem rolnym, które to składki były przez nią regularnie uiszczane, a brak danych w KRUS potwierdzających tę okoliczność wynika wyłącznie z faktu, że dokumentacja nie została przekazana z właściwych urzędów gmin do KRUS.

W odpowiedzi na powyższe odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji, powołując się na przepis art. 56 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który uzależnia przyznanie zwiększenia rolnego od okresu opłaconych składek na ubezpieczenie rolne.

Organ rentowy wyjaśnił, że wnioskodawczyni nie przedłożyła żadnych, nawet szczątkowych dowodów na okoliczność opłacania składek na ubezpieczenie rolne.

Sąd Okręgowy w Przemyślu

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni L. K., urodzona (...), w dniu 3 kwietnia 2013 r. złożyła wniosek o ustalenie prawa do emerytury, wnosząc jednocześnie o zaliczenie do emerytury okresu opłacania składek z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia rolników i ich rodzin FUSR w latach 1977-1988.

W aktach organu rentowego znajduje się dokumentacja poświadczająca przebieg zatrudnienia zawodowego wnioskodawczyni oraz wysokość osiągniętych zarobków, a także zaświadczenie Urzędu Gminy O., iż nie dysponuje dokumentami uzasadniającymi wydanie zaświadczeń o pobycie i pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym położonym w miejscowości N., akt notarialny potwierdzający otrzymanie przez wnioskodawczynię i jej męża umową darowizny nieruchomości położonej we wsi N., akty własności ziemi potwierdzające własność nieruchomości wnioskodawczyni oraz jej męża – W. K. oraz decyzję Prezesa KRUS z dnia 27 lipca 2012 r. odmawiającą wydania zaświadczenia o opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r. i postanowienie Urzędu Gminy w O. również odmawiające wydania zaświadczenia o takiej treści.

Decyzją z dnia 15 maja 2013 r., znak: (...), ZUS przyznał wnioskodawczyni emeryturę od dnia 30 kwietnia 2013 r. W decyzji tej organ rentowy nie naliczył wnioskodawczyni zwiększenia z tytułu opłacania składki na FUSR za okres od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r.

Dowód:

- wniosek o emeryturę z dnia 3 kwietnia 2013 r.

- zaświadczenie UG O. – (...)
  - umowa darowizny z dnia 22.02.1979 r., Rep. A(...)
  - akty własności ziemi,
  - decyzja Prezesa KRUS z dnia 27.07.2012 r.,
  - postanowienie UG O. z dnia 24.02.2012 r.,
  - decyzja ZUS/O w R. z dnia 13.11.2012 r.,
- w aktach organu rentowego nr (...).

Sąd ustalił, iż wnioskodawczyni L. K. w okresie od 7 grudnia 1973 r. do roku 2011 była właścicielem gospodarstwa rolnego

położonego w S. k. J. o powierzchni 0,46 ha i w N.

o powierzchni 0,09 ha i z tego tytułu do dnia 31 grudnia 1988 r. opłacała składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Jednocześnie wnioskodawczyni pracowała zawodowo i z tego tytułu były opłacane składki na ZUS. Składki na ubezpieczenie społeczne rolników opłacała wraz z podatkiem rolnym

u sołtysa. Robiła to wnioskodawczyni lub jej mąż, od czas do czasu również brat – J. K..

Sołtys posiadał księgę podatkową, z której wycinał odcinek dla osoby wpłacającej, na którym widniała kwota i okres, za który uiszczano należności, a w księdze pozostawał oryginał dowodu wpłaty. Później taką księgę sołtys przekazywał do odpowiedniego urzędu gminy.

W dniu 5 stycznia 2012 r. L. K. zwróciła się do KRUS PT

w J. o wydanie zaświadczenia o opłaceniu składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) w okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r. Decyzją z dnia 16 stycznia 2012 r. Prezes KRUS odmówił wydania zaświadczenia o żądanej treści, z uwagi na brak dokumentów potwierdzających opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne.

Z informacji uzyskanych od Urzędu Gminy O. oraz Urzędu Gminy R. brak jest karty ewidencyjnej sporządzonej na nazwisko wnioskodawczyni i z tego względu odmówiono jej wydania zaświadczenia potwierdzającego okresy opłacania składek na ubezpieczenia społeczne rolników w okresie od 1977-1988.

Dowód:

- akta L. K. z KRUS nr (...),
  - zeznania świadków: J. K. - k. 37,
- W. K. - k. 37-38,
- przesłuchanie wnioskodawczyni - k. 38.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego, a także na podstawie zeznań świadków oraz przesłuchania wnioskodawczyni.

Dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania, a nadto służy im domniemanie prawdziwości wynikające z art. 244 i nast. k.p.c.

Sam fakt prowadzenia gospodarstwa rolnego i opłacania z tego tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników został potwierdzony bezpośrednio przez wnioskodawczynię, a pośrednio również przez świadków J. K. i W. K.. J. K. potwierdził, iż problem braku dokumentów potwierdzających opłacanie składek wynika

z nieprzekazania odpowiednich kart ewidencyjnych do KRUS przez właściwe urzędy gmin, co również spotkało jego żonę. W. K. zeznał natomiast, iż albo on, albo wnioskodawczyni regularnie chodzili opłacać składki do sołtysa, który z tego tytułu wydawał potwierdzenie wpłat.

Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków i wnioskodawczyni Sąd uznał za polegające na prawdzie, albowiem były spójne, logiczne i korelowały ze sobą. Dlatego stanowią wiarygodną podstawę poczynienia ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni L. K. zasługuje na uwzględnienie.

Zasady ustalania zwiększenia emerytury z tytułu pracy

w gospodarstwie rolnym i opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników regulują przepisy art. 56 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Zgodnie z powołanym przepisem osobie, której przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględniono okresy pracy w gospodarstwie rolnym określone

w art. 10, oblicza się wysokość przysługujące świadczenia jako część świadczenia obliczonego w myśl art. 53, z uwzględnieniem okresów pracy

w gospodarstwie rolnym, proporcjonalnie do udziału okresów składkowych

i nieskładkowych w okresie stanowiącym sumę okresów składkowych, nieskładkowych i uwzględnionych okresów pracy w gospodarstwie rolnym. Przepisu ust. 1 art. 56 nie stosuje się do osoby, która udowodniła co najmniej:

20 lat - kobiet lub 25 lat - mężczyzna okresów składkowych albo okresów składkowych uzupełnionych okresami nieskładkowymi w rozmiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2, lecz wysokość przysługującej jej emerytury oblicza się w myśl art. 53, z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych, bez uwzględnienia okresów pracy w gospodarstwie rolnym.

Natomiast świadczenie, którego wysokość ustalono w myśl ust. 1 lub 2, zwiększa się o kwotę odpowiadającą części składkowej emerytury ustalonej według zasad wymiaru określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, z uwzględnieniem całego udowodnionego okresu pracy

w gospodarstwie rolnym, z tym że okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym - bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu – po ukończeniu 16 roku życia, przypadające przed dniem

1 lipca 1977 r., uwzględnia się, jeżeli przypadają nie wcześniej niż 25 lat przed ustaleniem prawa do emerytury. Jeżeli okresy składkowe

i nieskładkowe nie zostały uzupełnione okresami wymienionymi w art. 10, emerytura ulega zwiększeniu za okres opłacania składek na Fundusz Emerytalny Rolników, Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników

i ubezpieczenie emerytalno-rentowe rolników. Zwiększenie to ustala się według zasad wymiaru przewidzianych dla części składkowej w przepisach,

o których mowa w ust. 3 (art. 56 ust. 1-4 cyt. ustawy).

Regulacje dotyczące tzw. zwiększenia rolnego zawarte w art. 56 wiążą się z rozpatrywaną dawniej w orzecznictwie kwestią tzw. podwójnego ubezpieczenia, tzn. do dnia 31 grudnia 1988 r. istniał obowiązek ubezpieczenia zarówno z tytułu podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu, jak i z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. Od dnia 1 stycznia 1989 r. obowiązek ten ustał, o ile osoba prowadząca gospodarstwo rolne pozostawała w stosunku pracy w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie, albo była objęta innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub zaopatrzeniu emerytalnym, co znalazło też potwierdzenie w aktualnie obowiązującej ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników (zob. art. 16 ust. 3 tej ustawy). Rekompensatą za okres podwójnego ubezpieczenia (zbieg opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników i ubezpieczenie pracownicze) jest instytucja zwiększenia świadczenia również w sytuacji, gdy okresów pracy rolniczej nie wykorzystano w celu uzupełnienia brakujących okresów składkowych

i nieskładkowych przy ustalaniu prawa do emerytury.

Jeżeli wymagany do przyznania prawa do emerytury staż pracy (okresy składkowe i nieskładkowe) został uzupełniony okresami pracy

w gospodarstwie rolnym, wymienionymi w art. 10 ustawy, to emeryturę zwiększa się o kwotę odpowiadającą części składkowej emerytury, ustalonej według zasad określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, z uwzględnieniem całego udowodnionego okresu pracy

w gospodarstwie rolnym, z tym że okresy pracy w gospodarstwie rolnym bez podlegania ubezpieczeniu z tego tytułu uwzględnia się tylko wtedy, gdy przypadają w okresie ostatnich 25 lat przed ustaleniem prawa do emerytury (art. 56 ust. 3). W przypadku gdy przy ustalaniu prawa do emerytury nie uwzględniono okresów pracy w gospodarstwie rolnym, ponieważ udowodniony staż pracy, składający się z okresów składkowych

i nieskładkowych wymienionych w art. 6 i 7 ustawy, był wystarczający i nie wymagał uzupełnienia, to emerytura ulega zwiększeniu za okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, również według zasad wymiaru przewidzianych dla części składkowej w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 56 ust. 4).

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawczyni opłacała składki na ubezpieczenie społeczne rolników

w okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1988 r. Okoliczność tę wnioskodawczyni wykazała dowodami z zeznań świadków, na podstawie własnych zeznań, a pośrednio na podstawie zalegających w aktach sprawy dokumentów.

Należy w tym miejscu przywołać wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 1996 r. (II URN 3/95, OSNP 1996/16/239), zgodnie z którym

w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawdaniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

W ocenie Sądu Okręgowego, w oparciu o zgromadzony w trakcie postępowania sądowego materiał dowodowy w postaci dowodów

z dokumentów, dowodów z zeznań świadków oraz dowodu z przesłuchania wnioskodawczyni, można ustalić, że L. K. z racji posiadania gospodarstwa rolnego w spornym okresie opłacała składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Rolników, choć nie zachowały się na tę okoliczność dokumenty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na mocy powołanych wyżej przepisów, jak również w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w pkt I wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje swoje uzasadnienie w przepisach art. 98 i 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.)